

WB030 Verandert de wereld als je andere woorden gebruikt? Gemaakt door Marijne van Dam, Vossius gymnasium

Introductie

Taal lijkt niets dan een communicatiemiddel; een stuk gereedschap om elkaar te groeten, informatie te geven, van gedachten te wisselen, enzovoort. Met woorden bedoelen we de dingen, verbanden en ideeën in de wereld en met taal kunnen we elkaar die bedoeling duidelijk maken. Handig toch?

Taal lijkt wel meer te zijn; een woord zet individuele dingen bij elkaar en noemt ze hetzelfde. Wij zijn bijvoorbeeld allemaal mensen, maar wat afmetingen betreft horen we eerder bij de tafels en kasten dan bij de pennen en puntenslijpers. Woorden definiëren eigenlijk door een grens om alle individuele dingen die bij dat woord horen te trekken, en alle dingen die er niet bij horen buiten te sluiten. Het woord 'stoel' omcirkelt zo onmiddellijk alle stoelen die er zijn en sluit tafels, boeken en lampen buiten. Het hangt van de criteria af welke indeling er ontstaat.

Maar, doe jij dat bewust, dat met woorden ordenen van de wereld? Of ordent de taal zelf de wereld voor jou? Kan je zelf kiezen welke dingen je bij elkaar zet en welke niet, of zorgen de woorden ervoor wat je sowieso kan zien of denken?

Activiteiten

Opdracht 1

Orden het klaslokaal: zet de dingen die bij elkaar horen bij elkaar (maak vijf tot acht groepen). Probeer het eens te worden met elkaar; welke criteria en categorieën gebruiken jullie?

Opdracht 2

Bekijk individueel het onderstaande kleurenspectrum en geef met een pijltje (zie voorbeeld) de grenzen aan tussen paars en blauw, groen en geel en oranje en rood. Vergelijk je uitkomsten. Waarom is het zo moeilijk het eens te worden?

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32

Opdracht 3

Ga de school in, in kleine groepjes, en zoek iets waarvan je denkt dat de rest van de klas het niet herkent. Neem het mee terug het lokaal: wat is het? Waar zou het bij de andere dingen in het lokaal passen? Hoe heet het? Of hoe gaat het heten?

Opdracht 4

Beschrijf een voorwerp, waarbij je alleen kleuren en vormen mag gebruiken.

Opdracht 5

Bedenk welke woorden je uit het Nederlands wil verwijderen in een poging datgene waar die woorden op doelen te verwijderen, a la *Newspeak* uit 1984. Kan je zo *huiswerk* wegtoveren?

Opdracht 6

Kennen jullie vet coole woorden die bij een bepaalde subcultuur horen en daarin een andere betekenis hebben dan de oorspronkelijke?